

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ЗВАНИЧНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Год. XIX.

НЕДЕЉА 12. АВГУСТА 1901.

Број 30.

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАН-ПУТ

ПРЕТПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА

ЦЕНА:

За Србију на годину . . . . . 6 динара
на пола године . . . . . 3 „
За стране земље на годину . . . . . 9 „

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ

Грађанству београдском

Управа вароши Београда претписом својим од 5. Августа ове године В.М. 379, представила је овоме суду и наредила следеће:

„Господин Министар народне привреде расписом од 3. Августа т. г. П.М. 11854, наређује:

„Да би извоз наше стоке у Аустро-Угарску текао својим правилним током и не би наилазио на сметње, неопходно је потребно, да се најтачније врше сви они прописи закона о заштити од сточних зараза, које се односе на саобраћај са стоком, а поглавито прописи §§ 7, 8 и 11 истог закона, даље прописи прописани расписом од 20. Јуна 1894 г. С.М. 4901 који се односе на издавање сточних пасоша и њихово поступање и да се тачно испуњавају погодбе ветеринарске конвенције, закључене између Србије и Аустро-Угарске под којима је извоз стоке и сточних сировина из једне уговорне државе у другу допуштен.

„Обраћајући пажњу Управи на ово препоручрјем јој, да нареди и да озбиљно настојава, да се у њеном подручју ови прописи тачно врше како од стране сопственика стоке и сировина, тако исто и поглавито од стране општинског суда и марвених лекара. Нарочита пажња мора се обратити на ово:

„1. Да је стока, која се ма куда гони, снабдевена увек са уредним сточним пасошем;

„2. Да општинске власти издају сточне пасоше само за стоку која је из њихове општине и која је својина њихових грађана;

„3. Да је рок пасошу о здрављу стоке увек продужен од стране општинског суда одакле је стока или где је боравила пред одгон на панађур, сточни трг или даље одстојање са назначењем куда се гони. Ради овога сваки је сопственик дужан пре одгона своје стоке из општине своје у друго које место или на панађур, сточни трг или на станице железничке и паробродске ради извоза поднети своје општинском суду пасоше да му их продужи, а ако пасоша нема, да га од општинског суда узме. Општински судови продужаваће сточне пасоше или нове издавати само онда, ако у њиховој општини и у општинама суседним нема на стоци заразе, које се могу пренети на врсту стоке у пасошу означене, нити их било за потоњих 40 дана;

„4. Да је пасош прописно на купца пренесен и прописном таксом снабдевен;

„5. Да је пасош од стране окружног марвеног лекара — управиног — према потписиваће сточне пасоше према постојећим прописима, а за говеда намењена за извоз само тада, ако су се уверили да је здрава, ако је пасош у свему уредан и нарочито ако је на њему рок о здрављу од стране општинског суда онога места одакле стока долази прописно продужен и није протекло 8 дана од дана продужења; обраћајући при томе пажњу да грло не долази из општине у којој има на стоци заразе, која би се на догичну врсту стоке, за коју пасош гласи, могла пренети, или из општине, које су овој суседне, служиће се при овоме седмодневним извешњем о сточним заразама, које се штампа у Српским Новинама и које им се у засебним примерцима доставља; и

„6. Да се чопори и целепи, пре него што се крену из места одакле су или где су састављени, прегледају од стране надлежног окружног марвеног лекара и да се сваког петог дана путовања прегледају. Марвени лекари пропиће пасоше и на полеђини последњег бележиће када је извршен преглед, где и шта је нађено, потписати и печатом утврдити.

„За неиспуњавање ових прописа од стране сопственика стоке нека они припишу себи самима све оне штетне последице које их због тога буду постигле. Са општинским пак органима, који се буду огрешили о ове прописе, поступиће се по § 42. закона о заштити од сточних зараза, а марвеном лекару заказаће, да му наређујем, да се најтачније придржава постојећих прописа и наређење у погледу саобраћаја са стоком, лично га чиним одговорним за правилно вршење ветеринарско-полицијских прописа у његовом рејону и ако будем приметно лабавост или другаче вршење казнићу највећом казном.

„Управа ће што пре све ово извршити, како би извоз говеди када се обустава буде дигла, ишао без препреке.“

„Достављајући суду овај распис господина министра, управа му препоручује да се по њему у свему тачно управља и нареди све што треба за његово тачно вршење.“

Ова наредба саопштава се грађанству београдском ради знања и управљања.

АБр. 7356. Од суда општине београдске 7. Августа 1901. у Београду.

РАД ОДБОРА ОПШТИНСКОГ

ВАНРЕДНИ САСТАНАК
23. јуна 1901 год.

Председавао председник општине г. Милован Р. Маринковић. Присутствовао члан суда г. Драгутин Симић. Од одборника били: г. г. Др. Јован Ђурић, Ђ. Соколовић, Тодор Ј. Михаиловић, Милутин Степановић, Дамњан Стојковић, Давид Були, М. Савчић, Ст. М. Веселиновић, Сима Николић, Петар Новаковић, Младен Николић, Јован Илић, Д. Тадић, Веља Тодоровић, Јован Петровић, Ђ. Митић, Бока Тошић, Пера Ђорђевић, Р. Драговић и Др. Војислав Суботић, млађи.
Деловођ, Мих. М. Марјановић.

(СВРШЕТАК)

Одборник г. Димитрије Тадић. Господо! Незгодно ми је као нестручњаку да о овоме предмету говорим, али ми као одборнику дужност налаже, да кажем оно како разумем ову ствар. Мени, господо, изгледа, да се овде само лута, а ево зашто: Познато нам је свима шта је г. министар грађевина по предмету канализације тражио да општина уради. Познато вам је, да је одбор по том тражењу г. министра решио да се образује II грађевински одељак, коме би у прво време била дужност да прибави податке потребне за израду планова, а на име: ширине и дужине улица, њихове нагибе, да сондира земљиште; дакле да прибави у опште све податке који су за израду планова потребни. Сем тога, колико се сећам тим актом г. министра грађевина тражени су за један део вароши планови по једној системи, а за други део вароши по другој системи, што пак значи да још није решено начисто ни питање о систему по коме ће се канализација извршити. Ако није до сада образован II грађевински одељак, ја држим, да се без тога не можемо упуштати у претресање ових одредаба ако је ово понуда, јер се без података планови не могу израдити.

Дакле, треба прво прикупити тражене податке за израду планова па пречистити питање са системом, па онда дати да се израде најдеталнији планови, па онда видети на који би начин општина могла најпрактичније извршити канализацију, дакле коме извршење исте да уступи и како тај посао да финансира. Све док се не прикупе ови подаци и док се не реши питање о систему нисам за улажење ни у какву погодбу.

Одборник г. Веља Тодоровић. Господо! Овде има два питања да се расправе: Прво питање састоји се у томе: хоће ли се и израда планова и извршење канализације уступити једном лицу, а друго питање састоји се у томе: на који ће се начин извршење ових радова платити. Ја мислим, да нико нема ништа противу тога, да се и извршење канализације може поверити лицу коме се повери израда планова, само ако је сигурно и ако за извршење самога рада и правилно дејствовање канала да довољну гаранцију.

Сад да пређем на друго питање одакле и како да се плати извршење овога посла. Из овог пројекта изгледа ми да се један део израде овога посла има плаћати из трошаринских прихода а други део зајмом јер се овде каже да ће се радови исплаћивати и то: $\frac{1}{4}$ у готовом новцу а $\frac{3}{4}$ у бановима са купонима а ови бонови изгледа ми да су зајам. Сад је овде потребно, да нам г. председник објасни, да ли су трошарински приходи довољни за плаћање рата у готовом а и за плаћање бонова у роковима како је овде назначено, те да не наступи доцније то, да кад се приступи раду, да трошарински приходи буду недовољни за плаћање и да се услед тога мора да тражи зајам.

Одборник г. Раденко Драговић. Господо! Од десет година и раније непрестано се говорило о великим општинским радовима. Пре 10 година добили смо и извор за финансирање тих радова, а то је трошарина, која је имала пола милиона чистог прихода годишње. Да смо имали планове ми би до сад тај посао извршили. Докле год не будемо имали планове не можемо урадити ништа. Имали смо разне понуде за извршење овога великог посла, па без планова нисмо могли ништа урадити. Узмимо само пример кад хоћемо да правимо кућу, ми морамо прво да дамо да нам се израде планови, па тек кад имамо планове и прерачуна коштања онда се погађамо. Међутим овде је смешано и израда планова и извршење канализације. Мислим да би било најбоље да се за израду планова распише стечај.

Одборник г. Веља Тодоровић. Г. Раденко се плаши, мислећи да је ово уговор, али ово су само основе на којима ће се рад уступети. Кад предузимач буде упознат са овим основама пристаће да нам изради планове, па кад са истима буде готов и исти буду надлежно одобрили погађаћемо се за извршење канализације, па ако се погодимо планови нас неће ништа коштати, а ако се не погодимо платићемо планове 40—50 хиљада динара па ћемо тражити другог предузимача.

Одборник г. Милушин Степановић. Ова дебата иде у бесконачност. Да је председништво пошло извесним редом дошло би се лако до решења ове ствари. Да су се прво изложили начини, на које би општина могла доћи до ових радова, па да је сваки од тих појединих начина претресан, ми би можда на крају крајева дошли до овог начина као најкориснијег за општину. Да је се прво дебатовало о томе: хоће ли општина да узме зајам, па да заложити своје приходе и да се тиме веже према једном странцу, па да се питало да ли одборници пристају на то, ја мислим да нико не би пристао на то. Да је се, даље, питало: хоће ли општина сама да ради у режији са приходима трошаринским ја мислим да би одборници били мишљења да би то тешко ишло, и на крају крајева дошло би се до тога да је овај начин, који нам се износи, један од најбољих, и онда би се могло прећи на претрес појединих тачака. Ми би смо тиме утврдили основе и принципе, на којима би општина хтела и могла да изврши те велике радове.

Дакле прво треба решити питање: на који ћемо начин извршити те послове. Ако примимо ову идеју, ове основе, које нам је поднела ова фирма, онда тиме још нисмо закључили уговор, него ћемо онда почети да разговарамо о појединим тачкама и ту можемо онда одредити поједине комисије за расправу појединих питања.

Председник. Пошто се нико више није јавио, да говори сматрам, да смо у начелу свршили дебату. Сад само да одговорим на поједине говоре предговорника, којима су тражили разна обавештења. Г. Савчић је, сви сте чули, понављао непрестано питање о комисији, ну из говора

остале госпoде види се да је то питање комисије сведено на оно шта би комисија могла проучавати, дакле изгледа ми, да ћемо се споразумети. Ну г. Савчић је сад истакао Ландле и Чокеа. Он је истакао питање: шта је са уговором закљученим између општине и Ландлеа и Чокеа. Сви моји претходници бавили су се тим питањем, и ствар данас стоји тако, да је то питање изгубило своју вредност. Наши најбољи правници дали су своје писмено мишљење, да је тај уговор престао важити. Г. Савчић, вели како сам ја у оштром говору у прошлој седници рекао да је он завео одбор. Ја то нисам рекао у том смислу, да је он завео одбор, да нешто неправилно уради него у том смислу, да је он завео одбор да води дугу дебату о једном питању, које нема тако велике важности. г. Тоша Михаиловић је то лепо објаснио и ја захваљујем г. Михаиловићу што је онако лепо објаснио г. Савчићу, да је његово тражење да се обзнани име групе било неумесно. За тим г. Савчић напомиње како у овом напису нема начина за погодбу, то не стоји. Овде је јасно речено, да се морају прво израдити планови и прерачуна и тек онда да се утврди општа цена и вредност овога посла. Ја могу да наведем и члан овога пројекта, који о томе говори а г. Савчић не чини одбору овим никакве услуге. Ја бих се радовао, кад би г. Савчић могао изнети какву већу ману ових основа.

Ове друге ствари што су г.г. предговорници изнели све се свode на ово што је г. Пера Ђорђевић лепо уочио, да ово још није никакав уговор. Из овога тек можемо ући у преговор да закључимо какав прелиминарни уговор за израду планова, ако нађемо да је ово паметно.

Г. Савчић, вели, да ми можемо да распишемо конкурсе само за израду планова. Па ми смо то покушавали већ толико година, па нисмо дошли до резултата. У само извршење послова не можемо ући још бар за годину дана јер је потребно прво задржати се на плановима и испитати многе ствари. Дакле треба прво да свестрано претресемо ово питање.

Код које тачке не будемо добро обавештени ми ћемо се обавештавати, а ако за поједина питања буде потребно чути и стручња мишљење, ми ћемо позвати и стручњаке нпр. за финансијско питање, али ја сам уверен да се само на овај начин без зајма може доћи до канализације, а то ће и финансијска комисија у своје време утврдити. Ако бисмо пошли овим путем не бисмо онда имали потребе, да закључујемо зајам и да залажемо наше приходе, него да помоћу ових садашњих прихода извршимо овај посао.

Дакле, ја мислим да на овај начин неће бити потребно, да закључујемо нарочити зајам, као што су то нека госпoда напоменула. Ми морамо избегавати закључење зајма и залагање наших прихода, јер кад их заложимо нећемо имати чиме да подмирујемо остале потребе а на грађане не можемо ударати нове намете, пошто је живот у Београду и иначе скуп и с тога не смемо покушљивати дневне намирнице. Помињато је и установљење П. гређевинског одељења које би имало да прибира податке, па пошто се они приберу, да се установи један технички биро, који ће их оценити. Мени изгледа, да би нас то далеко одвело и да не бисмо на тај начин свршили овај посао за неколико година. Међу тим људи од заната врше то све на терену. Ја мислим да треба овај пројекат прећи тачка по тачку, свестранога претрести и проучити и на тај начин ћемо најбоље свршити ову ствар и доћи до повољног резултата.

Ја сам из говора већине говорника дошао до закључка, да је жеља свију вас да овако урадим с ем г. Савчића, који је томе противан.

Одборник г. Милош Савчић. Молим за реч.

Председник. Даћу вам реч у идућој седници а сад пошто је доцне закључујем данашњу седницу.

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

25. јуна 1901.

Председавао председник београдске општине г. Милован Р. Мариновић. Присутствовао члан суда г. Драгутин Сибић. Од одборника били г.г. Милутин Степановић, А. Н. Крестановић, Р. Драговић, Таса Николић, Петар Новаковић, Веља М. Тодоровић, Др. Јован Ђурић, М. Савчић, К. Н. Лазаревић, Н. Спасић, Дим. Миленковић, Тодор Ј. Михаиловић, Давид Були, Дамњан Стојковић, Ђока Тошић, Богоје Јовановић, Д. М. Ђорђевић, Сп. Илић, Мил. Степановић, Пера Ђорђевић, Сима Николић, Ђ. Митић, С. М. Веселиновић, М. Штрбић и Мих. Михаиловић. Деловођ, Мих. М. Марјановић.

I

По прочитању акта кварта теразијског АБр. 5890, — одбор је изјавио:

Да му је непознат Радисав Живојиновић, оvd. обућарски помоћник.

II

Председник износи одбору на мишљење молбу Катарине Ђерића, удове, којом тражи уверење о породичном односу.

По прочитању те молбе СтБр. 1323, — одбор је изјавио мишљење:

Да се молитељки може дати тражено уверење о породичном односу.

III

Председник саопштава одбору, да је добио усмено одобрење од г. Министра унутрашњих дела и Његовог Величанства Краља да се побрине да се изради пројекат закона о самосталној општини града Београда, који би се спровео Влади Његовог Величанства Краља на проучење и озакоњење надлежним путем.

Према досадањем закону о устројству општине и општ. власти и осталим законима, којима су досада регулисани односи општине београдске према осталим властима општини београдској стављене су разне контроле и надзори, тако, да она без њих ни најмањи посао не може да изврши, а то све кочи тачак општинских послова.

За уклањање свију ових незгода по општинске послове, које из досадањих закона долазе појавила се потреба да се за општину београдску као престоничку донесе нарочит закон о њеном устројству. За израду пројекта закона о самосталној општини града Београда ваља образovati комисију. А за то треба ангажовати једно до два лица, која би претходно израдила пројекат, па тај пројекат изнети на претрес тој комисији. Овима пак лицима мора се за израду пројекта издати каква награда, јер то није лак посао. Ну на ову целу у општ. буџету за ову годину није предвиђена никаква сума.

Извештавају о овоме одбор молим га да одобри општ. суду да на наведену целу може утрошити у овој години од прилике до 5000 дин.

По саслушању тога а после говора одборника г. Милутина Степановића за кредит од 2000—2500 дин. и одборника г. г. Васе Николића и Раденка Драговића за кредит по предлогу председника, — одбор је решио:

Одобрава се општинском суду за сада да може у овој години утрошити на израду „пројекта закона о самосталној општини града Београда“ три хиљаде динара.

Издатак овај да се учини из општинске готовине, по добивеном за то надлежном одобрењу Господина Министра Финансија.

IV

Председник. Да пођемо даље по предмету претреса „главних одредаба уговора који би се имао закључити између генералног предузимача и вароши Београда“. Г. Савчић је у прошлеј седници задржао себи право да по овоме предмету сад говори. Изволте г. Савчићу.

Одборник г. Милан Савчић. Господо! Ја ћу свом у овом првом говору, пре свега, да одговорим некој господи, која су пре мене говорила, па онда ћу прећи на саму ову ствару опште.

Ја ћу прво да констатујем, да је ова ствар одведена са свога правца и ми само губимо време, као што сам већ имао прилике, да напоменем с тога што понуда није изнета као што треба, и ово чак није ни понуда, него писмен састав.

После овога био је предлог за комисију и предлог да се израда планова одвоји од давања радова у израду.

Односно комисије, коју сам ја преллагао, говорили су г. председник и г. г. Тоша Михаиловић, П. Ђорђевић, Веља Тодоровић и Јован Илкић и сва та господа или су рђаво разумела мој предлог, или су схватили да та комисија треба да буде једнострука, и с тога су се сложили, да се ова комисија усвоји само као финансијска комисија.

Ја ћу сад да изнесем зашто сам ја тражио ову комисију. Ова комисија, какву сам ја преллагао, потребна је за то, што чисто финансијска комисија, коју је предложио г. Ђурић, не може да третира финансијску страну овога посла без техничара. Ово није чисто финансијска понуда; ово је понуда везана са плановима. Овде би имали финансијери и техничари, да упореде овај начин рада с каквим другим начином рада и да дођу до једног закључка. Кад бисмо ми одредили чисто финансијску комисију, она не би могла ништа да ради. Она би могла да каже само то, да се предузимачу плати $\frac{1}{4}$ а $\frac{3}{4}$ да му се отплаћује с интересом. Међутим они не могу да упореде ту понуду с другим понудама помоћу којих би се организација ових послова могла извршити на други начин. Техничари и финансијери у томе послу, према систему, који је г. министар за сада утврдио за поједине делове вароши, и према томе како је извршена канализација у осталим варошима у Европи, имали би да кажу: да би овај систем канализације коштао оволико а овај онолико итд. Дошли би смо, дакле, до једне суме, коју би општина издала у опште за канализацију. И кад се та цифра утврди, онда би могла господа, да упоређују ту цифру са осталим. Дакле, та би комисија имала да израчуна, колико би општина морала да плати у готовом новцу, колико у боновима, колико у интересу и тд. Финансијери сами не би могли то да израчунају. С тога сам ја био за то: да та комисија буде састављена из финансијера и техничара.

Даље, ја сам питао г. председника, шта је са уговором који је општина закључила са Линдле-ом и Чоке-ом. Г. председник је одговорио да је та ствар свршена и да су наши најбољи правници изразили сумњу, да од тога нема ништа, јер је та ствар застарела. Међу тим, колико сам се ја могао распитати, а био сам пре и у једној комисији, кад је општина хтела, да закључи уговор са поменттом фирмом, од тога доба па све до јануара месеца ове године, ови стручњаци првога гласа писали су непрестано општини и општина им је неки пут одговарала а неки пут није; и према свему изгледа, да ти стручњаци сматрају да је овај уговор још у важности.

Ми бисмо морали, да будемо на чисто: шта је с тим уговором, пре но што бисмо почели што да радимо по овом послу.

Г. Тоша Михаиловић је био за то, да треба дати планове у израду стручњацима првога реда И ја сам тога мишљења и кад је то тако, онда зашто да запостављамо ову господу, која су заиста стручњаци првога реда. Ова фирма, која нам се нуди не може да се сравни с Линдле-ом и Чоке-ом. Онда се г. Т. Михаиловић сложио био са мном, да се израда планова повери таквим људима, као што су Линдле и Чоке. Ја опет понављам, да су они стручњаци првога реда, и кад ми чак имамо с њима и уговор, чудновато је доиста, да ми од њих бежимо и тражимо друге стручњаке нижег реда и значаја.

За тим сам изнео да у овом писмену није предвиђен начин, на који се има извршити ова погодба. Г. председник је рекао да то не стоји, него да је у понуди изречено, да ће планови да се израде па онда да се врши погодба.

Међу тим г. председник није био добро информисан о овој ствари. Планова има различних а тамо то ништа није изречено. Кад се ђутуре погађа, онда се зна да то нису детаљни планови. У уговору треба тачно да се изнесе, на који начин имамо ми да се погађамо с њима, међу тим то се није нигде у овим одредбама назначило, а то је главна тачка уговора.

То је оно што сам ја хтео да се тачно и прецизнозначи: на који ће се начин погодба извршити. Моје је убеђење, да та група неће ни пером кључити, да нам ради планове. ако не буде сигурна, да ће јој се дати радови у извршење.

Али има још неких питања, на која ми г. председник није одговорио.

Ја сам му упутио питање: да ли се је он распитао за ову кућу званично или је сазнао о њој приватним путем и г. председник ми није одговорио на то питање.

Даље сам питао г. председника: зашто он не ставља на гласање предлоге одборничке.

Г. председник је често говорио опширно о томе, како нам је нужна канализација и како треба сви јасно и отворено да прокритикујемо то питање, али, кад нешто треба да се изнесе на гласање — никад се не износи. Дакле, изгледа ми, да сви можемо говорити, али кад дође до гласања морамо примити ово овако како нам је поднето.

Ово је што сам имао да кажем односно говора, који су пали у начелној дебати о овом писменом саставу.

Сад ћу прећи на тај мој предлог о избору комисије, која би имала свестрано, да проучи ову ствар.

Тој комисији био би задатак, да проштудира све начине, на које се може доћи до планова и радова и онда тек да поднесе своје мишљење општини: који је начин најподеснији за њу.

Ја ћу сад да изнесем своје мишљење о томе.

За сваку зграду мора бити планова, па тако исто и за канализацију. У науци и пракси постоје више начина, на које се могу планови добити. Планови се могу добити конкурсом или позивом стручњака светскога гласа, да израде пројекат, за тим израда планова може бити с првенственим правом за издавање радова и финансирањем и може, најзад, да се да једном лицу да изради планове и да изврши саме радове. То су та четири начина за израду планова.

Ономе који има да изради планове морају се дати потребни податци. Ми смо и о томе говорили, како би требало одредити један грађевински одељак, који би прикупио те податке и предао их ономе, који има да изради планове. Питање о систему канализације и о тим податцима у неколико је утврђено код нас, јер је г. министар решио то питање. Сад је питање на који начин да се изврши канализација? Нај-

бољи је за то начин конкурс. На томе конкурс учествују сви, који желе да узму у израду те радове. Овај би начин био најбољи код нас, али ја нисам за тај начин с тога, што смо ми расписивали један конкурс, који је био врло рђаво расписан, и нико нам се није јавио. За тим смо позвали два стручњака па ни с њима нисмо закључили уговор. С тога овај најбољи начин на жалост морамо изоставити. Овај начин има све добре стране, јер колико год је конкурената толико се мисли јавља. Ту се, дакле, има већи избор мисли, и на тај начин могу да се добију најбољи планови. Али код нас би тај начин за извршење канализације био илузоран, јер се нико не би јавио.

Други је начин, да се повери неком стручњаку светског гласа. То би био један такав начин, на какав је општина већ закључила један уговор. Ту се стручњаци позову, даду им се податци и они израде пројекат. Овај начин има ту добру страну, што се такви стручњаци обично ангажују, да воде надзор, да ће објекат бити израђен онако како га је он и замислио.

Биће можда неке господо, која ће замерити овом одвајању израде планова од извршења радова, из тога разлога, што ће доћи после неки предузимач, који ће правити примедбе на израђене планове. И ја бих се сложио с тим, кад бисмо ми поверили израду планова некоме, који није стручњак светскога гласа. Али кад ми поверимо израду планова стручњаку светског гласа то се онда не може десити. Трећи начин био би израда планова са извршењем финансирањем и првенственим правом на израду посла. То би био онај случај, кад се јави једна финансијска група, која има новаца и стручних лица, а онај који хоће да има те радове извршене нема пара за њихово извршење. Али овај начин има ту рђаву страну, што је у таквом случају врло рђав надзор. Морао би се наћи неко други, који би водио надзор, да се пројекат изврши по уговору. Четврти начин био би, да се израда планова и извршење послова повери једном лицу. Овај начин врло се ретко или готово никако не употребљава. То се рали само тамо где се даваће радова у извршење врши претходним курсом.

Извршење радова на овај начин има пуно незгодних страна. У том случају посао ће, да кошта много скупље и пројектант, који сигурно у напред зна, да ће добити извршење тога посла, радићи те планове онако, како ће њега најмање да кошта и како ће што више да добије. Нарочито је тај случај овде код ове понуде, где се планови дају цабе. Кад човек прави некакав објекат, онда ту не рачуна вредност оне хартије, на којој је план израђен, него је ту у питању вредност онога објекта, како ће да буде израђен. Дакле планове треба добро платити. Овде бисмо ми добили планове цабе, али бисмо сам пројекат платили 2—3 милиона скупље. Дакле овај је начин од свију најгори. Вели се, да овај понуђач даје извесне гаранције. Али то је веома слаба гаранција. Не може му се тражити већа гаранција од по милиона динара. Тај понуђач неће, да пристане да гарантује с боновима. Много је већа гаранција кад се посао повери стручњаку светскога гласа, који неће да продаје своје име, него кад се добије оваква гаранција, каква би се добила од овога нпр. понуђача.

Извршење, пак, самих радова може да буде: 1) режијом, 2) јавном лицитацијом, 3) приватном погодбом, 4) радови са финансирањем и 5) извршење радова и претходно давање планова у израду једном лицу.

Са режијом се раде нарочито радови нпр. радови у води. Ту се не пита колико ће да кошта, него колико фактички кошта. Сви други радови и у нашој држави и на страни иду ја-

вном лицитацијом, и то с тога, што је у том случају највећа вероватност, да ће објекат, који хоће да се изради бити најјевтиније израђен. Овде нешто може рећи, да ту нема довољно гаранције, јер се могу предузимачи споразумети. Ако се тако мисли, онда се никад не може доћи до резултата.

Приватном погодбом, то је кад човек зовне некога, и с њиме се погоди, а радови финансирањем су они, кад се уступе радови у израду некоме са финансирањем и он ради. Овај је начин најгори, јер онај који буде пројектирао гледаће само своју корист.

Тај ће посао онда много више да кошта, а што је најгоре биће погођен ђутуре.

Ми хоћемо да радимо с нашим новцем дакле хоћемо, да потрошимо онолико, колико имамо пара с тога треба да тражимо што јевтинијег предузимача.

Из целог овог говора излази то да ми ову ствар треба тако да решимо, да се израда планова одвоји од извршења радова. Прво да направимо планове, па онда да држимо лицитацију и да израдим те радове. Да је овај начин доста најбољи, видећете из овог упоређења, што ћу вам га изнети.

Ја сам нашао, да ће канализација коштати 7,200.000 дин. једна трећина од те суме требало би, да се годишње утроши. Посао има, да се изради за три године. Према овоме имало би да се плаћа годишње предузимачу $\frac{1}{4}$ у готовом од целе суме и онда треба да се плаћа 6% интереса на бонове, који су издати $\frac{3}{4}$ и на име купона $\frac{1}{2}\%$ месечно, то би изнело у првој години у готову 699.000 динара. У другој години имала би општина да плаћа 915.000 дин. у трећој години 1,100.000 дин., у четвртој години 648000 дин. у петој години 648000 дин. у седмој години 2,133000 дин. и у осмој години 1,930.000 дин. то би значило, да би општина за десет година имала да исплати канализацију која би коштала 10,400.000 дин. Ако би смо ми радили овако као што сам ја предложио т. ј. да одвојимо планове од извршења радова, онда би тај посао коштао 5,600,000 дин. Дакле, из свега овога излази да ми треба, да одвојимо израду планова од извршења самих радова.

Сад настаје питање коме би смо дали планове у израду? Прво би требало бити на чисто, да ли је свршена ствар са Линдле-ом и Чоке-ом, тим пре што они непрестано одржавају везу с општином. Ја сам питао неколицину наших правника, и они веле, да ту право није застарело за то, што уговор није ни почет, дакле још не постоји накнада штете. Дакле прво треба бити с тим на чисто. Ја вам у осталом отворено кажем да су Линдле и Чоке стручњаци првог гласа и њих не треба одбацити.

Мој је предлог, господо, да се прво реши питање: хоћемо ли израду планова, да одвојимо од израде радова па тек онда, да пођемо даље.

Одборник г. Тоша Михаиловић. Господо! Ми треба да будемо практични и да се не удаљавамо од стручних мишљења. Ми треба да се користимо искуством и да узимамо оно што су стручњаци као најбоље препоручили. Ја ћу да наведем неколико стручних мишљења која су поједина компетентна лица раније дала општини по овој ствари. Тако напр. главни кмет вароши Данцига, који је компетентан човек вели овако: немојте стварати нарочити технички биро за израду планова, јер за тај посао треба опширног искуства. Ви не смете, вели он, правити експерименте на штету својих грађана. Морате узети стручњака са стране и за грађање пројекта и за извршење радова. Питање је коме ћете се поверити. Ништа горе нема од рђаво каналисане вароши. Пример за то је Букурешт.

Професор Маркус из Франк-Фурта вели: да треба да изберемо неколико стручњака за израду пројекта. Један опет стручњак предлаже да се повери једном стручњаку израда посла и то ђутуре, а он да води надзор над изградом. Али сви ти људи предлажу: 1). да се не ствара никакав технички биро у општини, јер би требало искусних људи за то 2). да се израда планова и радова повери стручним људима; 3) да се ти радови никако не издају у концесију и 4) да се осигура стручна контрола.

Ми, господо, једнако говоримо у опште а никако не дотичемо поједина питања и онда се ствара једна конфузија, те никако не можемо да дођемо до решења ове ствари. Треба, дакле, да смо с тим на чисто, да може да нам изради и саме радове онај човек, коме поверимо израду планова.

Одборник г. Милушин Степановић. Ја бих хтео да замолим г. председника да скрене пажњу г.г. одборницима, да се не удаљавају од главне ствари.

Г. Савчић је сувише много говорио мало час о детаљима. Г. Савчић је говорио да треба образовати комисију од техничара и финансијера, на супрот предлогу, да комисију састављају само финансијери. Ја мислим да том образовању комисије може бити места, ако ми начелно решимо, да овај програм примимо, јер ја ово писмено сматрам, као програм, који нам председништво општине подноси да га усвојимо за извршење тих радова и ако ми то примимо онда ће председништво општине потражити или какву другу кућу на страни или нашу Управу фондова за извршење тих радова. Ја мислим, пре свега, да је овај начин, који је предложен у овом програму бољи од свију других. Што се тиче комисије, ја мислим да о томе треба говорити тек онда кад будемо почели да претресамо поједине тачке.

Што се тиче Линдле-а и Чоке-а, ја мислим, да поред онога што је изјавио г. председник ми морамо чути још једно мишљење, а то је мишљење нашег општинског правозаступника. Ако добијемо несумњиво мишљење, да је овај уговор престао да важи, онда ћемо одмах поћи даље, а ако он буде изјавио, да је ствар сумњива и да ми можемо бити осуђени на плаћање какве накнаде, онда ћемо промислити шта ћемо да радимо у овој ствари.

Што се пак тиче питања: каква је ова кућа, која нам је учинила ову понуду, ја мислим да је сав говор о томе излишан. Ми овде имамо да говоримо о начину, на који се најбоље може извршити овај посао. Ово још није формална понуда. Ја налазим, да бисмо сад могли решити питање: пристајемо ли да усвојимо овакав начин за извршење ових радова, и ако решимо, да посао коштати, онда да пређемо на претрес појединих тачака.

Г. Савчић је отишао толико далеко у детаље, да нам је чак изнео и рачун коштања тих канала. Ја мислим да он баш тим својим рачуном добија своје тврђење. Он вели, да прво треба израдити пројекат за канализацију, а од куд је он сад могао да прорачуна колико ће тај пројекат да буде, кад незна на пр. колика ће мрежа да буде итд.

Одборник г. Милош Савчић. Ја сам опширно говорио о томе питању само за то, што је сам г. Степановић у неколико седница напомињао, да би требало у начелу све те начине третирати. Ја сам изнео упоређење појединих начина и предложио сам као најбољи начин: да се одвоји израда планова од извршења радова. Ако се то учини комисија сама по себи одпада, а ако се реши да се то двоје споји, онда би имала да се избере комисија.

Одборник г. Пера Борђевић. Ја налазим, да је говор г. Савчића био поучан, али, слажем се са г.г. Михаиловићем и Степановићем, да је многим тачкама из његовог говора било места доцније.

Најважније из г. Савчићава говора је оно питање о Линдле-у и Чоке-у. То ће се питање најбоље решити на начин који је предложио г. Степановић, да општ. правозаступник извиди ту ствар како стоји и по нашим и по страним законима.

Други део говора г. Савчићава тичао се појединих тачака и томе делу његова говора било би места при склапању прелиминарног уговора о изради самих планова и склапању дефинитивног уговора о изради самих радова. Међу тим овде немамо никакве понуде, него само основе, на којима можемо радити. Овде имамо дакле с једне стране општину која зна шта хоће, а с друге стране имамо ма кога предузимача, међу које може доћи и овај предузимач, који је поднео ове основе.

У свакој ствари, па и у овом питању имамо три фазе, три ступња. Први ступањ чине ови основи или главне тачке, о којима треба да се споразумемо, без обзира на то с ким ћемо закључити уговор. Ово је оно што се на пр. при зидању куће зове програм. Тек кад пређемо тај први ступањ, кад утврдимо те основе, онда долази други ступањ а то је: израда планова и прорачуна. Ту имамо да закључимо уговор. Можемо да поверимо у израду послове ономе коме поверимо израду планова, или ако те одвојимо онда можемо дати у израду само планове. Кад се и то сврши онда ћемо се погодити о цени, по коју ће се извршити израда канализације. Према томе тај други део г. Савчићава говора имао би да дође онда, кад се буде склапао уговор о овом питању. Г. Тоша Михаиловић је изнео поједине тачке, које су начелне и важне, и које треба да имамо на уму, а које се налазе у овом нацрту. Напр. г. Тоша Михаиловић је рекао, да не треба стварати технички биро, а о томе се и у овом писмену не говори итд.

Дакле ми ово треба само да сматрамо као основе за преговарање. Ја мислим, да треба приступити решењу ових предходних питања, и то без одређивања какве комисије, јер комисије треба да дођу само као последица ових наших решења и одлука.

Одборник г. Др. Јован Бурић. Г. Савчић вели како он у напред зна да ова група неће да изради планове ако јој се не даду у извршење и сами радови.

Међу тим овде се каже друкчије. Г. председник је у прошлој седници рекао, како тај предузимач тражи за израду планова до 40.000 дин. Ја не знам чега бисмо се имали овде бојати, кад се овде каже: ако се до погодбе не би дошло варош Београд обвезује се да врати предузимачу кауцију и да откупи планове и прорачуне пројеката по цену, која ће се закључити приликом прелиминарног уговора, а која пена не може бити већа од 40.000 дин. у злату. Ја сам убеђен да кад поверимо једном стручњаку израду планова они ће испасти као што треба. Ми не мислимо да правимо канализацију за неколико година, већ за један дуги период времена. Не треба гледати на то, да ли ће нас овај посао и мало скупље коштати.

Камо среће, господо, да смо ми и грађење водовода вршили заједно с грађењем канализације. Ово није никакав уговор, него ћемо ми ове основе прочитати и претрести и ако нам се допадне ми ћемо их примити, а ако нам не буду по вољи ми ћемо их одбацити.

Председник. Г. Савчић је упутио на мене некаква питања, на која сад хоћу, да му одговорим.

Он ме је питао: зашто ја не стављам поједина питања и предлоге на решење? То је го-

сподо, моје право, и ја вас молим, да га не дирате и да сене мешате у то моје право. Као год што ви имате права да говорите и предлагете ово или оно, исто тако ја имам права да одређујем тренутак кад се има једна ствар ставити на решење, а тај је моменат онда кад одбор буде довољно о ствари обавештен, а мислим да то није од моје стране никакав пркос као што г. Савчићу изгледа.

Друго питање које је истакао г. Савчић, а које су додирнула и друга господа одборници, јасте уговор, који је закључио пок. Михаило Боггићевић бив. председник општине са Линдле-ом и Чоке-ом.

Ја сам вам казао у прошлој седници, да је по писменом мишљењу наших најбољих правника то питање данас без вредности. Ово што је г. Савчић поменуо, да је Линдле у Јануару месецу ове године упутио писмено министру унутрашњих дела, у коме је молио да г. министар нареди општини да га извести шта је с том ствари и то је питање такође безпредметно, јер сам ја одговорио шта је потребно.

Ја мислим, да се сада задржим на овим основама.

Можда сам ја ово писмено незгодно стилизовао, али ја сам то вадио из кореспонденције и нисам ништа мењао. Ја вас молим да имате уверење, да ја овај општински посао вршим искрено, као што би један човек у своме дому радио. И ја мислим, да су нам потребни планови, и то не само за канализацију него и за кеј и за проширење водовода и за остале велике грађевине. Ја мислим да је сада моменат да кренемо на рад, јер ми имамо вазда послова.

Ја се на пр. не слажем са г. Савчићем, да би овај посао требало радити 7 година, јер налазим, да би се тај посао могао свршити за краће време и да би и ми могли уживати благодети канализације, а не да то буде тек за нашу децу.

Ја бих имао само ово да вам напоменем, да ово писмено не треба сматрати као неку понуду него као основе за даље преговоре и за даљи уговор. Ако ове основе усвојимо ми можемо и даље преговарати, али чак ни тада не морамо доћи до закључења уговора. Ово треба да се прими, као што је лепо рекао г. Пера Ђорђевић као неки програм за даљи рад.

Има још једно питање, које је упутио г. Савчић на мене а то је: је сам ли се званичним путем распитао о овим понуђачима. Ја мислим, да је после овога објашњења довољно јасно, да су ово само основе за преговарање. О тим људима могу се распитати и г. Савчић и остала г.г. одборници.

Има времена за то, то се не мора знати овога момента. С моје пак стране ја сам чинио све што може један човек да чини, ја сам се као што сам раније већ казао довољно распитао о овим понуђачима.

Одборник г. Савчић. Ја би хтео сада о овоме да говорим као о основама.

Председник. Пошто је г. Савчић о овоме предмету говорио до сада већ толико пута питама: прима ли одбор ове одредбе у начелу? (Чује се прима).

Председник. Објављујем да је одбор примио ове одредбе у начелу и молим одбор да по овом донесе своје формално решење.

По саслушању свега овога, а пошто је председник ставио на решење у начелу овај предмет, — одбор је решио:

Усвајају се у начелу ове „главне одредбе уговора, који би се имао закључити између генералног предузимача и вароши Београда“ с тим да се у идућој седници приступи претресу истих у појединостима.

V

За остале предмете стављене на дневни ред за данашњу седницу и то: молба Др. Јована

Станковића, општ. лекара за осуство; саопштење наредбе управе града Београда да се г. Др. Јован Станковић општ. лекар отпусти из општинске службе или без одлагања премести из кварта палидуског; одобрење кредита за набавку једне вертикалне директне четвороструко дејствујуће компаунд дуплеке пумпе и једног притискујућег ветреника за приљење воде из главног бунара у филтер на белим водама; молба управе народног позоришта, да јој се допусти да за дозирање позоришне зграде заузме од улице 8,27 м.; извештај суда по предмету откопавања рампе пред имањем Браће Дајмака у улици Милоша Великог; решење по дуговању општине београдске маси Боже Боди и тражење Дим. Ђирковића трговца, да му се накнади вредност барака на зеленом венцу, — одбор је решио:

Да се ставе на дневни ред за идућу седницу.

РЕДОВНИ САСТАНАК

26. јуна 1901 године

Председавао председник општине г. Милован Р. Мариновић. Присуствовао члан суда г. Драгутин Симић. Од одборника били г. г. Ђорђе Н. Соколовић, Ђ. Митић, Р. Драговић, А. Н. Кремановић, Вася Николић, С. М. Веселиновић, Давид Були, Дамњан Стојковић, Ђока Тошић, Милутин Степановић, Н. Спасић, Милош Савчић, Благоје Милошевић, Петар Новаковић, Сп. Илић Пера Ђорђевић, Др. Јован Ђурић, Д. Тадић, Дим. Миленковић, М. Штрбић и Мил. Стефановић.

Деловој, Мих. М. Марјановић.

I

Прочитан је записник одлука седнице, држане 21. јуна тек. године и примљен без измена.

II

По причању акта кварта палилулског АБр. 5939, — одбор је изјавио:

Да су му непознати Јованча Белошевић, оvd. млекација и Јоца Беркеш, оvd. зидар.

III

По прочитању акта Управе Народног Позоришта АБр. 5778, — одбор је решио:

Одобрава се општинском суду, да из општинске касе на терет општинске готовине, пошаље Управи Народног Позоришта једну хиљаду динара на покриће трошкова које је учинила око свечаног дочека и приликом бављења у Београду великог руског трагичара и књижевника кнеза Сумбатова који је за време свога бављења у Београду био гост општине београдске.

Издатак овај да се учини по добивеном за то належањем одобрењу г. министра финансија.

IV

На предлог председника општине, — одбор је решио:

Да се Јова Пешут и Друг, сопственици царске панораме (фотопластикума) ослободе у будуће од плаћања општинске таксе за приказивање ове њихове панораме у Београду, пошто је ова панорама инструктивна.

V

Председник. Господо! пошто смо посвршавали ово неколико хитних предмета да пређемо даље на дневни ред. На дневном је реду: Претрес у појединостима „главних одредаба уговора, који би се имао закључити између генералног и предузимача и вароши Београда.“ У прошлој седници одбор је усвојио у начелу ове одредбе и сад имамо исте тачка по тачку да прочитамо, претресемо и по истима донесемо своје решење. Чита наслов ових одредаба који гласи: „Главне

одредбе уговора, који би се имао закључити између генералног предузимача и вароши Београда.“

Одборник г. Пера Ђорђевић. Ја предлагем да се у самом наслову овога написа учини једна измена, да би се избегла свака сумња, јер овде је пала реч од одборника г. Савчића да се овде тај предузимач зове „генерални предузимач“, па се вели тиме ишло на то, да ће се, ако се приме ови основи њему давати и многи други послови у израду, сем овога посла.

Дакле предлагем, да се у место оваквог наслова, стави наслов: „Главне одредбе уговора, који се може закључити између општине вароши Београда и предузимача за израду планова и канализацију Београда.“ То ће држим бити много јасније.

Председник. Усваја ли одбори ову измену. Одбор усваја.

Председник чита прву тачку ових одредаба која гласи: 1. Предузимач се обвезује да изради пројекат за канализацију Београда по општем програму, који постави варош Београд. Предузимач задржава себи право да учини предлоге за измену коју му буде налагало његово искуство на томе пољу.“

Одборник г. Стева М. Веселиновић. Ја бих молио да се објаснимо о једној ствари. Да ли ће овај пројекат, који је сада пред нама на решавању, моћи при претресању појединих тачака претрпети какве измена и допуне, које се буду нашле као корисне, при овом претресању.

Председник. Што год се при овом претресању истакне као нејасно или неразумљиво, то ће се разуме се објаснити.

Одборник г. Стева М. Веселиновић. То је једна страна, а друга је страна да ли ми можемо унети у овај пројекат нешто чега нема овде.

Председник. Кад се у овом претресу истакне која ствар овде, онда ћемо видети колико је можемо преиначити и објаснити.

Одборник г. Стева Веселиновић. Ја разумем ваш говор тако, да ништа ван овога не може да уђе овде, а мени пак, изгледа, да је овај напис сувише кратко написан.

Председник. Код појединих тачака ми можемо о томе говорити и ако нешто буде нејасно, можемо објаснити.

Одборник г. Милутин Степановић. Ја мислим, да смо ми начисто да је ово наш програм и кад је ово наш програм, онда ја држим, да је ван спора, да ми у поједине тачке можемо уносити поједине допуне за нашу сигурност за које нађемо, да је потребно, да се унесу. Ако нам се неко понуди, али под условом да избацимо какву одредбу из тога нашега програма, ми ћемо видети хоћемо ли пристати на то, дакле ја мислим, да ми сад смемо, да мењамо и допуњујемо поједине тачке онако, како нађемо, да је добро и корисно.

Одборник г. Милош Савчић. Ја се слажем са г. Ђорђевићем да се наслов овог написа измени, али мислим, да би најбоље било, да се каже овако: „За израду планова, а по могућству и за израду канализације вароши Београда.“ Тако исто ја сам за то, да се место речи „предузимама“ стави реч: „фирма“ јер се не зна ко ће бити; незна се, да ли ће то бити баш предузимач.

Председник. Г. Савчићу. Ја сам ставио предложену измену од г. Ђорђевића на гласање и одбор ју је усвојио, а ако баш хоћете ја ћу је опет ставити.

Одборник г. Милош Савчић. Ја нећу сад опет да констатујем, да је овај предмет прво стављен на дневни ред као понуда, за тим се казало да је састављен из прениске, а сем тога хоћу да констатујем, да се мени као одборнику не да да дам своје мишљење.

Одборник г. Стева Веселиновић. Она реч „предузимац“ казата је у множини и ту су интереси општински више заступљени, него кад би остало као што је предложио г. Савчић, да се каже „фирма.“

Председник. Стављам питање: усваја ли одбор да редакција наслова овога написа буде онаква какву је предложио г. Пера Ђорђевић? Одбор усваја.

Председник. Имали ко да каже што против прочитане тачке. 1. ових одредаба.

Одборник г. Стева М. Веселиновић. Ја држим да би и у овом члану требало реч „предузимац“ да буде у множини те да се каже: предузимачи се обвезују и тд. јер је тако речено и у наслову овог написа.

Одборник г. Димитрије Тадић. Ја мислим да се овде каже: „предузимац се обвезује да изradi пројекат планова за канализацију Београда.“

Председник. Усваја ли одбор ову измену, коју је предложио г. Тадић? Одбор усваја.

Председник. Чита тачку 2 ових одредаба која гласи: „2-о Нечистота се има изливати испод вароши у Дунав“ и пита одбор усваја ли ову тачку 2? Одбор усваја.

Председник чита тачку трећу ових одредаба, која гласи: „3-е Дефинитиван пројекат мора бити готов и поднет општини на одобрење у року највише од 4. месеца рачунајући од дана кад се уговор потпише.“

Одборник г. Милош Савчић. За четири месеца не могу се израдити планови. Овде је потребан дужи рок.

Председник. Ако предузимац пристане на тај рок, шта се то нас тиче.

Одборник г. Милош Савчић. Питање је хоћемо ли, да имамо потпуне планове или не? Пројекат напр. може да се изради и могу да се израде детаљни планови и на основу њих, да се закључи погодба ђутуре, али питање је овде то: што ће онда ова друга тачка да буде илузорна.

Председник. Зна се на основу каквих се планова може закључивати погодба.

Г. Савчић хоће да на основу тих детаљних планова покаже, како нема могућности ту решавати без тих детаља. Ви сте г. Савчићу градили неколико планова у појединим грађевинама, знате да се никад не може предвидети баш свака чивија.

Одборник г. Милош Савчић. Допустите ми г. председниче, да боље знам шта су детаљни планови него ви.

Председник. Па ви г. Савчићу, једнако говорите, како ви све најбоље знате, изгледа, да сте ви једини неки капацитет, а сви су други ништавила.

Одборник г. Милутин Степановић. Ја мислим да би ову трећу тачку требало овако изменити и казати: „Но овај рок може се продужити, ако би предузимац то захтевао и нарочито образложи.“ (Чује се: да се стави на шест месеци).

Ја држим, да бојазни г. Савчићевој нема места. Канали ће бити сви готово једнолики, а кад се изради један детаљ за један тип канала, онда се одмах може рећи: у тим и тим улицама биће такви и такви канали.

Одборник г. Милош Савчић. Ја вам кажем, господо, да је то мишљење ваше са свим погрешно, јер се незна каква ће се фондација испод канала узети. Општину ће скупе, да кошта тај посао, ако будете радили овако en bloc. Одредите стручну комисију, па ћете видети, да ће вам она то исто рећи.

Овде се такође не види, ко ће, да води надзор. Да неће председник општине или општински суд, да води надзор? Та тачка о надзору мора доћи овде где се говори о изради планова.

Одборник г. Пера Ђорђевић. У тач. 5 ових основа вели се: „радови морају отпочети најдаље после два месеца пошто планови буду одобрени.“ Дакле, ту се види, да ће неко те планове прегледати и одобрити. То ће питање о надзору ући у детаљан уговор.

Одборник г. Милош Савчић. Та тачка о надзору имала је да дође овде, а не доцније. Ви сте г. председниче, неколико пута казали, да ми немамо стручњака, који би нам израдили планове. Ко ће онда да вам води надзор?

Председник. Ја то одбијам од себе. Ово је један нов посао за нас и с тога сам гледишта ја и пошао, кад сам рекао, да ми немамо стручњака за овај посао. Ја нисам никако мислио тиме да вређам наше архитекте и инжињере, а ви г. Савчићу изволите ми рећи ко је оних инжињера радио канализацију.

Одборник г. Милош Савчић. То се више пута помињало, али ја то свечано одбијам од себе. Тако се говорило и кад смо хтели да градимо водовод.

Председник. Пошто се нико више није јавио да говори, усваја ли одбор тачку трећу са изменом „од шест месеци“ у место „од четири месеца.“ Одбор усваја.

Председник. Оглашавам, да је одбор усвојио тачку трећу са изменом да се на место „од четири месеца“ стави „од шест месеци.“

На реду је тачка 4 ових одредаба. Чита тачку четврту, која гласи: „4-о Предузимац се нуди, да канализацију изврши најдаље у року од три године.“

„Вредност радова утврдиће се на основу планова и прерачуна надлежно одобрених погодбом ђутуре (укупно.)“

„Предузимац гарантује за правилно дејствовање система канализације.“

Одборник г. Никола Савчић. Од куда ми можемо с њиме ђутуре погађати овај посао кад немамо других конкурената, да бисмо видели и њихове цене. Питам како се има разумети ова реч ђутуре овде.

Одборник г. Милутин Степановић. Сад је већ 7^{1/2} часова и с тога мислим, да не би требало, да се упуштамо у претресање те тачке него га оставимо то за идућу седницу, јер је ово веома важна ствар. (Чује се: тако је).

Одборник г. Пера Ђорђевић. И ја мислим да не треба сад улазити у суштину ове тачке. Само бих имао, да приметим, да се у овој тачки место речи „нуди“, стави реч „обвезује“ јер је та реч згоднија а употребљена је и у осталим тачкама.

Председник. Пошто је жеља већине одборника, да се даље решавање по овоме предмету продужи у идућој седници, молим одбор да изволе — по досада у појединости претресеним тачкама ових обредама донети формално решење етим, да се претрес по овоме предмету у појединостима продужи у идућој седници.

По саслушању свега тога, — одбор је решио:

Да наслови прве три тачке главних одредаба уговора, који се може закључити између вароши Београда и предузимача за израду планова и канализацију Београда гласе:

„Главне одредбе уговора, који се може закључити између вароши Београда и предузимача за израду планова и канализацију Београда.“

I

„1-о Предузимац се обвезује, да изradi пројекат планова за канализацију Београда по општем програму, који по стави варош Београд. Предузимац задржава себи право, да учини предлоге за

измену, коју му буде налагало његово искуство на том пољу.“

„2-о Нечистота се има изливати испод вароши у Дунав.“

„3-е Дефинитиван пројекат мора бити готов и поднет општини на одобрење у року највише од шест месеци рачунајући од дана, кад се уговор потпише.“

Да се у идућој седници продужи даље претрес и решавање у појединости по овоме предмету.

V

За остале предмете стављене на дневни ред за данашњу седницу и то: молба Др. Јована Станковића општ. лекара за осуство; саопштење наредбе Управе града Београда да се г. Др. Јован Станковић, општ. лекар отпусти из службе или без одлагања премести из кварта палилулског; одобрење кредита за набавку једне вертикалне директне четворостррко дејствујуће компанд дуплексе пумпе и једног сисајућег и једног притискујућег ветреника за црпљење воде из главног бунара у филтар на Белим водама; молба Управе Народног Позоришта да јој се допусти, да за дозиравање позоришне зграде заузме од улице 8.27 м.; извештај суда по предмету откопавање рампе пред имањем Браће Дајмака у улици Милоша Великог; решење по дуговању општине београдске маси Боже Боди; тражење Дим. Ђирковића трг. да му се накнади вредност барака на зеленом венцу и молба Илије Наранчића за процену и експропријацију његовог имања званог еснафска кафана, — одбор је решио:

Да се ставе на дневни ред за идућу седницу.

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

28. јуна 1901 г.

Председавао председник општине г. Милован Р. Маринковић, присуствовао члан суда г. Драгутин Симић. Од одборника били г. Р. Драговић, Цезар Попковић, Васо Николић, Ђ. Митић, Младен Николић, Пера Ђорђевић, Јован Илкић, Дим. Миланковић, Милутин Степановић, Ђорђе Н. Соколовић, Дамјан Стојковић, Тодор Михаиловић, А. Н. Крстеновић, М. Савчић, Н. Спасић, Мих. Михаиловић, Др. Јован Ђурић, Ђоко Тошић, Д. М. Ђорђевић, М. Штрбић, Сима Николић, Мил. Стефановић, Д. Тадић, В. М. Тодоровић и Др. Вој. М. Суботић, млађи. Деловођ, Мих. М. Мрђановић.

I

Прочитан језаписник одлука седнице држане 22. јуна тек. године и примљен са следећом изменом и допуном:

У решењу књ. бр. 429 у говору одборника г. Пера Ђорђевића последња реченица изоставља се а на место ће да дође реченица: „Ја за сада нисам ни за комисију ни против исте.“

На крају истог решења отпада цео последњи став а на његово место да дође став: „Пошто је одбор решио да се остали предмети стављени на дневни ред за данашњу седницу ставе на дневни ред за идућу седницу, председник је закључио састанак.“

II

По прочитању акта одељака Управе града Београда АБр. 6017 и 6062, — одбор је изјавио:

Да су му непознати: Лука Јоцковић, олд. приватијер и економ и Никола Стевановић, олд. кочијаш.

III

По прочитању молбе Управе Бачке Трпезе АБр. 6071, — одбор је решио:

Одобрава се Управи Бачке трпезе, да може на дан 8 јула тек. године држати бесплатно концерат на калимегдану у ко-

риет тачке трпезе, ако држаће истог концерта одобри и Управа града Београда.

IV

Пошто је председник објавио, да је на дневном реду продужење претреса у појединостима главних одредаба уговора који се може закључити између вароши Београда и предузимача за израду планова и канализацију Београда и пошто је прочитао наредну тачку 4 истих одредаба, — која по пројекту гласи:

„Предузимач се нуди да канализацију изврши најдаље у року од три године.

„Вредност радова утврдиће се на основу планова и предрачуна надлежно одобрених погодбом ђутуре (укупно):

„Предузимач гарантује за правилно дејствовање система канализације“, — одборник г. Милош Савчић предлаже, да први став ове тачке гласи: „Предузимач је дужан да канализацију изврши најдаље у року од пет година.“

Одборник г. Пера Ђорђевић предлаже да овај став ове 4 тачке гласи: „Предузимач је дужан да канализацију изврши најдаље у року од 3—5 година.“

Одборник г. Веља Тодоровић је за овај став по пројекту јер налази да би било неумесно продужавати тај рок од три године, кад сви жељно очекујемо на што скорије извршење тога посла.

Одборник г. Раденко Драговић је за већи рок јер налази, да се тај тако велики посао не може извршити за три године. Наводи за пример водовод. Ту је било мање рада, па је ипак посао трајао две и по године.

Председник му одговара да то не стоји, јер је рад на водоводу трајао свега годину и по дана.

Одборник г. Јован Иликић слаже се са г. Савчићем, да овај рок буде најдаље од пет година јер нема никакве бојазни да се то усвоји а предузимач ако може да сврши рад за три године, он ће то и учинити а сем тога је за то и са разлога што се може десити да на пр. и сама санитетска власт забрани да се једновремено изврши раскопавање целе вароши, па онда предузимач нема могућности да за тако кратко време од три године сврши тај посао.

Одборник г. Никола Свасић је за рок од пет година, јер се тек половина дана у години употребе за рад, а остали дани или су празници или се у њих не може да ради због рђавог времена. Дужи рок је бољи и за наше индустријалце јер су они тада у могућности, да испоруче на време материјал за извршење овога посла који се од њих може добити, а сем тога тај новац који они узму за тај материјал остаје у земљи.

Одборник г. Милутин Стевановић, слаже се с тим, да рок овај буде најдаље од пет година сем са разлога који су навадени и са разлога што би општина у том случају могла лакше да изврши издатке које на то има учинити.

Одборник г. Тоша Мисаиловић је такође за рок од пет година сем са већ изнесених разлога и са разлога, да би се могао водити добар надзор.

Одборник г. Пера Ђорђевић предлаже да се на крају овога става додаду речи: „рачунајући од дана кад се дефинитиван уговор закључи.“

По саслушању тога, — одбор је решио:

Да став први тач. 4. главних одредаба уговора, који се може закључити између вароши Београда и предузимача за израду планова и канализацију Београдз гласи:

„Предузимач је дужан да канализацију изврши најдаље у року од пет година.“

V

Одборник г. Милош Савчић предлаже да други став тачке 4 главних одредаба уговора

који се може закључити између вароши Београда и предузимача за израду планова и канализацију Београда гласи: „Вредност радова утврдиће се на основу планова и предрачуна надлежно одобрених а извршење радова уступиће се путем јавне лицитације према појединачним ценама.“ Објашњава у смислу својих ранијих говора, да је погодба ђутуре штетна и неумесна. Понавља да ће погодбом ђутуре овај посао општину да стане много скупе. Даље наводи, да ће ако се усвоји да овај предузимач који буде радио планове, има ти првенствено право за извршење радова, општину канализација много више стати, него кад би се извршење по његовом предлогу уступило, јер би предузимач у првом случају правећи предрачуна све скупе рачунао. С тога што кад се погодба ђутуре закључи у самом извршењу радова не може бити спуштања и подизања цена према изменама, које се морају чинити у самом раду, а да ће предузимач правити такве предрачуна да на томе послу не само ништа не изгуби но да и то што више добије, то није нужно нарочито доказивати. Моли одбор да има на уму то, да се у свима оваквим радовима не ради ђутуре, јер као што је и раније рекао, у самом раду мораће да буде неких измена. Да ће се те измене вршити у овом случају у споразуму са општином и кад се те измене буду чиниле, онда ће се и цене морати мењати. Према томе ако се погодба учини ђутуре општину ће овај посао више да кошта. Опет тврди, да је најбоље овај посао дати у извршење путем јавне лицитације по најнижим појединачним ценама као што се то у целом свету ради, јер је тај начин давања израде свију послова најбољи и најјевтинији.

Одборник г. Јован Иликић наводи, да је овде ова реч ђутуре доиста незгодно употребљена али он то разуме тако да ће се цене прво у министарству грађевина прегледати и кад се буду појединачно утврдиле, да ће се по истима приступити погодби за уступање извршења радова за укупну цену а сем тога сматра да и та погодба према закону мора бити од министарства грађевина одобрена и да с тога отпада свака бојазан.

Ако би се извршење радова уступило начином, који г. Савчић предлаже онда би општина морала правити зајам, а он ја против тога.

Одборник г. Милош Савчић објашњава, да не стоји навод г. Иликића да би се морао закључивати зајам, ако би се усвојио предлог г. Савчићи, позивајући се на рачун који је изложио у прошлој седници.

Одборник г. Никола Свасић слаже се са г. Савчићем о начину, на који би се извршење канализације уступило и доказује да се на тај начин не би морао закључивати зајам. А ако би и био потребан зајам он би био у толикој суми, која би се могла узети од управе фондова, дакле у земљи.

Одборник г. Пера Ђорђевић. Налази да је овај став тач. 4. ових одредаба рђаво редитова и да би га требало расчланити, те да гласи овако:

„Вредност радова утврдиће се на основу планова и предрачуна надлежно одобрених. А извршење радова уступиће се предузимачу погодбом за укупну цену састављену према појединачним ценама“. За погодбу укупно је за то да би се избегло оно плаћање додатака, које често прелази половину па и више од предрачунаске цене.

Одборник г. Јован Иликић понавља, да је реч ђутуре неподесно овде употребљена, и да не може остати већ је треба заменити речју укупно по појединачним ценама.

Одборник г. Димитрије Ђорђевић је за уступање радова путем јавне лицитације.

Одборник г. Милутин Стевановић је такође противу погодбе ђутуре. И скреће одбору пажњу на следеће: Првим ставом ове тачке казано је да је предузимач дужан да изврши канализацију у најкраћем року од пет година, међу тим ваља предпоставити да предузимач може навалити и извршити половину и више посла за једну годину па после за остале четири године полако оно ресто радити тек само да се види да ради и да одржава обавезу. Питање је сад да ли би општина имала средства, да му плати израђени посао. С тога мисли, да би требало ставити какво ограничење за предузимача докле он може годишње ићи са својим радом.

Одборник г. Димитрије Тадић слаже се са мишљењем одборника г. Пера Ђорђевића и тражи да се усвоји редакција става другог тач. 4. онако, како ју је предложио г. Ђорђевић.

Одборник г. Веља Тодоровић је за погодбу укупно тако да предузимач не може после тражити никакве додатке.

Одборник г. Милош Савчић објашњава шта то значи погодба ђутуре.

При таквој погодби предузимачу се да израда извесног посла за толику и толику суму, па он ради. Наиће ли околност, да он мора услед појављених прилика у току рада да утроши више то се никога не тиче, добије ли он такође се никога не тиче. Не може се закључивати погодба ђутуре кад се нема тачних планова и предрачуна, погодба се може закључивати без опасности само по појединачним ценама и то путем лицитације. Није за то да губи ни предузимач ни општина и с тога је противу погодбе ђутуре. Предлаже да други став тачке 4 ових одредаба гласи: „Вредност коштања канализације утврдиће се према плановима и предузимачима надлежно одобреним а уступање њене израде извршиће се јавном лицитацијом по појединачним ценама. Тврди да ту нема преваре ни за једну ни за другу страну и тражи да се тај начин усвоји у овој ствари.

Председник објашњава да је захтев г. Савчића, да се стави „вредност коштања канализације“ у место „вредност радова“ неоправдан и да од тога не треба правити питање, јер канализација садржи радове, који се имају извршити по плановима и предрачунама за канализацију и сама вредност тих радова представља вредност канализације. Редакцију става другог тач. 4 ових одредаба, како ју је извршио одборник г. Пера Ђорђевић прима. Овде се не може реч ђутуре узимати онако како је г. Савчић одбору тумачи. Можда је ова реч „ђутуре“ незгодно употребљена место речи укупно. Овде се има сматрати ђутуре тако да се прво израчунају цене свију послова па према њима састави вредност радова скупа и онда се погодба има извршити за тако састављену укупну цену. Та се цена добија из предрачуна, а то зна и г. Савчић, али он сад иде даље и каже да се може појавити разлика у томе што се са радом може отићи дубље због земљишта него што је предвиђено. Па баш због тога предузимач при изради планова и предрачуна мора назити да тачно испита све и кад се цена на тај начин буде закључила у томе лежи екзактност израде планова.

Одборник г. Милош Савчић остаје при ранијим тврђењима са разлога, што се никад не могу израдити такви планови, да у току извршења објекта не буде измена.

Председник објашњава да то не може да буде код почетника шегрта, али да код добрих мајстора то мора да буде.

Одборник г. Милош Савчић наводи, да је тумачење председниково речи ђутуре погрешно с тога што ђутуре и појединачне цене не могу да буду у исто време. Понова тврди, да се такви планови не могу израдити, па да не буде вишка

ни мања. Даље наводи, да предузимачи воле погодбу ђутуре, јер они у том случају праве велике рачуне пре погодбе, а кад је погодба по појединачним ценама, онда комисија зађе и види шта је све урађено на му се то и плаћа и са тога је овај други начин бољи.

Одборник г. Јован Илџић је за нову редакцију с тим да се извршење радова уступи предузимачу погодбом по укупну цену, јер ће се предузимач у том случају трудити, да изradi што тачније планове.

Одборник г. Веља Тодоровић. Напомиње да се овде под речју ђутуре не разуме погодба онако од ока. Него да се ту прво имају израдити планови и прерачуни који наравно морају претходно бити надлежно одобрени и према њима саставиће се укупна цена свију радова и тек онда ступити у погодбу по укупну цену, да би се избегло оно могуће доплаћивање.

Одборник г. Милутин Степановић наводи, да га објашњење израза ђутуре од стране г. председника и одборника г. г. Илџића и Тодоровића успокојава. Види се, да општина према овоме хоће, претходно да зна према систему канала, колико ће ти радови укупно коштати, па тек онда да се са предузимачем погађа. Предлаже да се на крају другог става ове тачке дода: „Ти радови не могу годишње изнети више од две петине целокупне вредности, а извршиће се оним редом који општина одреди.“

Ово би било оно ограничење које је раније предлагао, а тиме би општина задржала себи право, да одређује у којим деловима вароши да се раде првенствено канали.

Одборник г. Милош Савић, слаже се са оним што су казали господа Илџић и Тодоровић и остали, да се вредност радова канализације има утврдити на основу планова и прерачуна надлежно одобрених и кад грађевински савет каже, да су цене повољне да се уступи извршење радова по појединачним ценама, али само путем јавне лицитације, јер ће се путем лицитације постићи спуштање цена, а вредност израђеног посла исплаћиваће се у колико исти буде извршен, јер предузимач нема могућности, да утврди унапред цену коштања за све радове, јер ће бити радова, који ће се појављивати у току рада. У опште није за уступање извршења радова без лицитације.

Председник објашњава да има више начина за уступање извршења радова. Обично се оваки велики радови, уступају по укупну цену. У општини је покушавано са лицитацијама толико пута па су резултати били негативни. Тај су начин пробали људи и на другим местима па нису успели. Овако је најбоље, кад се нађе мајстор па се према вредности радова утврди погодба по укупну цену. Није све једно радити калдрму и канализацију. Па и за калдрму и остале општ. радове расписиване су лицитације, па се нико није јављао и ако су то ситнији послови.

Скреће пажњу на то што је извршење ових радова везано са финансирањем и да се путем лицитације не може добити за то мајстор. Поново усваја редакцију овог става како ју је дао г. Ђорђевић. Тиме ће се утврдити укупна цена а неће се оставити врата широм отворена да се праве општини рачуни какви се хоће.

Одборник г. Никола Спасић чуђи се наводи председника да се неће на лицитацију за извршење овога посла нико јавити и тврди, да ако се нико на лицитацију неће јавити тим се пре неће јавити ни ван ове. Сем тога наводи, да је боље имати више понуђача и бирати јев-

тинијег него се везивати само за једног, па немати на основу чега да се цени је ли цена повољна или не. Опет је за лицитацију те да се не би после рекло, да смо урадили како је овај предузимач хтео испод жита.

Председник се ограђује од овога израза г. Спасићевог и наводи, да на крају ових одредаба стоји тачка, по којој ако се не погодимо за извршење радова плаћамо планове.

После овога пошто је било доцкан а почели су се јављати и други за реч председник је закључио данашњи састанак с тим, да се по овоме предмету и осталим који су стављени на дневни ред за данашњу седницу продужи рад у идућој седници.

О Б Ј А В А

Пошто је пописна војена комисија по чл. 72. закона о устројству војске довршила у општини београдској попис и преглед стоке и возова, и све шта је нађено способно за војену потребу уведено је у списак код VII бригадне окружне команде и код суда општине града Београда, то да би се о нађеном стању стоке и возова могло водити тачнога рачуна, командант VII бригадног округа претписом својим од 30. Јула ове године № 6402, наредио је овоме суду, да саопшти грађанству града Београда: да свако лице, за сваку промену у стоци извештава суд општински, а тако исто да извештавају и онда, ако би стоку приновили као и она лица, која сада немају и не држе коње, ако би ма каквог коња набавили, да сходно чл. 72 закона о устројству војске, одељак „В“ под III тач. 2, 3, 5 и 7 и правилу о комори тач. 59, 60, 61 и 62 извести суд општински, а општински суд извештаваће о томе окружну команду.

Суд општине београдске, саопштавајући предње грађанству на знање, позива га, да се по истоме тачно управља.

Од суда општине града Београда 11. Августа 1901 године, ОВБр. 2710, у Београду.

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ

Општина београдска, издаваће путем јавне усмене лицитације под закуп следећа своја добра и то:

I. На дан 4. септембра тек. год. од 2 до 5 сати после подне, празан плац регулационог фонда, постојећи у Дубровачкој улици преко пута кафане „Бела Лађа“.

Кауција 100 динара.

II. На дан 5. септембра тек. год. од 2 до 5 сати после подне, празан плац на коме је била општинска кланица.

Кауција 20 динара. и

III. На дан 6. септембра тек. год. од 2 до 5 сати после подне, празан плац у Ратарској улици под бр. 4.

Кауција 100 динара.

Личитације ове држаће се и то: под бр. I. пред кафаном „Бела Лађа“, под бр. II. пред кафаном код „Црног Орла“, а под бр. III. пред официрском кафаном.

Ближи услови могу се видети у канцеларији економног одељења суда општин-

ског сваког радног дана за време канцеларијско и при лицитацији.

Од стране Суда општине београдске 4. Августа 1901 год. АБр. 6179 и 6754, у Београду.

ИЗВОД ИЗ ПРАВИЛА

о уређењу еснафа димњичарског

Члан 13.

Чишћење димњака вршиће се радним данима пре и после подне, и сваки без разлике дужан је допустити чишћење димњака.

Но ако је коме са извесних разлога не могуће допустити чишћење једнога дана, дужан је то без одлагања допустити другога дана у исто време.

Тако исто димничар је дужан следовати на сваки позив за чишћење димњака, а нарочито за случај пожара.

Члан 16.

За чишћење димњака плаћају се ове таксе:

а) за чишћење димњака цилиндар без разлике на спрат	0.40	динара
б) за чишћење димњака простог	0.20	динара
в) за чишћење димњака простог на два спрата	0.40	„
г) за чишћење гвозденог шпархерда	0.40	„
д) за чишћење зиданог шпархерда	0.40	„
ђ) за чишћење зиданог шпархерда великог у гостионицама	1.—	дин.
е) за чишћење фуруна с чунковима од два метра на више	0.40	„
ж) за чишћење фуруна с чунковима до два метра	0.20	„
з) за исплаћивање димњака	1.50	„
и) за чишћење типлова на печкарницама од типла	0.20	„

Члан 17.

Таксе за чишћење димњака плаћају сопственици зграда, а за масе масени стараоци. Само у одсуству ових плаћају закупници (квиратије).

Плаћање прописних такса обавезно је. У случају противљења, таксе ће наплатити полицијска власт без икаквог одлагања.

По наплати таксе димничар је дужан сваком без разлике издати признаницу, у којој мора бити назначено: колико је и каквих димњака очишћено, на чијој згради, колико је наплаћено и ког је дана чишћење вршено. На полеђини признанице морају бити одштампане таксе из члана 16. правила.

Признанице морају бити снабдевене оригиналним потписом мајстора, који у дотичном релону занат упражњава.

ТАКСЕ ЗА ИЗНОШЕЊЕ ЂУБРЕТА

За квартове: Дорђолски и Палилулски

1. Од собе и кухиње или мањег дуђана са собом — — — — — 0.20 д.
  2. Од две или три собе са кухињом или већег дуђана са магазином — — — — — 0.60 д.
  3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале — — — — — 1.— д.
- За квартове: Савамалски, Теразијски, Варошки и Врачарски

1. Од собе и кухиње или мањег дуђана са собом — — — — — 0.25 д.
2. Од две или три собе са кухињом или већег дуђана са магазином — — — — — 0.70 д.
3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале — — — — — 1.50 д.